

REKOMMENDATION: ELEKTRONISKA AUKTIONER

Inofficiell översättning

Bakgrund

Nämnden för god affärssed inom livsmedelskedjan har under 2022 utrett ett inom livsmedelskedjan tillämpat förfaringssätt, där ett företag köper livsmedel eller råvaror för dessa genom elektronisk auktion. Förutom dagligvaruhandeln kan också exempelvis livsmedelsindustrin utnyttja ett sådant här förfaringssätt vid sin anskaffning.

Elektronisk auktion gör anskaffningen av produkter effektivare och enklare. Elektronisk auktion lämpar sig framför allt för anskaffning av produkter med enkla egenskaper. Den vanligaste konkurrensutsättningsformen är omvänd elektronisk auktion, där man konkurrerar med sjunkande priser. Vid konkurrensutsättning av dagligvaror används också elektronisk auktion med stigande priser.

Enligt en utredning som framlagts för nämnden för god affärssed inom livsmedelskedjan utnyttjas elektroniska auktioner i dag i viss utsträckning, men deras betydelse har minskat under de senaste åren. Vid en översiktlig utredning som gjordes av nämnden för god affärssed inom livsmedelskedjan upptäcktes ingen praxis som strider mot god affärssed. Nämnden för god affärssed inom livsmedelskedjan observerade emellertid att det finns utrymme för förbättring i fråga om avtalsvillkoren, transparensen och jämlikheten i samband med elektroniska auktioner. Till exempel kan det hända att villkoren för den elektroniska auktionen förblir oklara för företagen som bjuder ut produkter.

Nämnden för god affärssed inom livsmedelskedjan tror att elektroniska auktioner kommer att få ökad betydelse i framtiden, bland annat när tekniken utvecklas. Till exempel kan det anses att elektroniska auktioner i framtiden kommer att utnyttjas oftare än i dag av aktörer av ännu mindre storlek. Den senaste tidens prisuppgång på mat kan också komma att göra elektroniska auktioner populärare inom dagligvaruhandeln, men också inom andra sektorer.

När till exempel dagligvaruhandeln använder elektronisk konkurrensutsättning vid sin anskaffning indelas förfaringssättet i två faser. Den första fasen är anbudsförfrågningsfasen, och därefter följer den egentliga auktionsfasen.

Nämnden för god affärssed inom livsmedelskedjan har beslutat att ge en rekommendation om förfaringssätten vid elektroniska auktioner. Med hjälp av förfaringssätten kan parterna i anbudsförfarandena planera sitt agerande på bästa möjliga sätt. Förtroendet mellan parterna ökar när rekommendationen följs. Samtidigt blir den digitala miljön en pålitlig handelsplats och de elektroniska anbudsförfarandena får större trovärdighet som en form av modern handel.

Rekommendation om elektroniska auktioner, avgiven av nämnden för god affärssed inom livsmedelskedjan

Principerna och minimikraven för förfaringssättet

Aktörerna ska informeras om en elektronisk auktion i god tid. Alla företag som är intresserade av en elektronisk auktion ska ha en genuin möjlighet att delta i auktionen på lika villkor. Företagen ska behandlas jämlikt.

Vid en elektronisk auktion ska det alltid finnas åtminstone två konkurrerande leverantörer.

En elektronisk auktion ska vara förutsebar och transparent. En förutsättning för detta är att följande omständigheter tydligt framgår i anbudsförfrågan:

- 1) föremålet för konkurrensutsättningen, mängden och de tekniska egenskaperna samt kvalitetskraven på föremålet,
- 2) tidpunkten för den elektroniska auktionen,
- 3) om föremålet för konkurrensutsättningen består av en eller flera produkter (produktkorg),
- 4) utgångsprisnivån, om köparen sätter en sådan,
- 5) vilka kriterier som följs vid bedömningen av anbudet,
- 6) urvalskriteriernas viktningar, om också något annat än priset används som urvalskriterium,
- 7) om konkurrensutsättningens slutresultat också påverkar anskaffningen av andra produkter än de som är föremål för konkurrensutsättningen,
- 8) ett avtalsutkast som innehåller de väsentliga avtalsvillkoren och

9) om ett målpris sätts vid auktionen¹.

Om köparen är beredd att svara på anbudsfrågan och på frågor angående den elektroniska auktionen ska han reservera en rimlig tid för ställande av frågor. Tiden ska anges i förväg i anbudsfrågan. Köparen ska meddela om eventuella förändringar och preciseringar på samma sätt som han meddelat om den ursprungliga anbudsfrågan. Uppgifterna ska ges samtidigt och med samma innehåll till alla som deltar i auktionsprocessen.

Också köparen ska för sitt vidkommande förbinda sig till de kriterier som han har meddelat att han kommer att följa vid bedömningen av anbudet.

Villkoren för en elektronisk auktion ska vara lika för alla och får inte ändras under pågående auktionsfas. Terminologin i villkoren ska vara begriplig, entydig och klart avgränsad.

Om flera produkter konkurrensutsätts samtidigt, ska det av villkoren för konkurrensutsättningen framgå vilka kriterier som följs vid bedömningen av anbudet samt hur de viktas för respektive produkts del.

Köparen ska förbinda sig att köpa den mängd produkter som anges i anbudsfrågan, om inget annat anges i villkoren för konkurrensutsättningen.

Under auktionens gång ska det genast meddelas när målpriset har nåtts, om köparen har satt ett sådant.

Elektroniska auktioner får inte missbrukas. Om elektronisk auktion används endast som verktyg för att utreda prisnivån kan förfaringssättet anses strida mot god affärssed. Så skulle vara fallet till exempel om arrangören av en elektronisk auktion inte köper produkten som är föremål för auktionen från auktionsvinnaren och det inte finns något godtagbart eller motiverat skäl till detta, så som att priset överstiger den målprisnivå som köparen satt.

---

¹ Med målpris avses i denna rekommendation ett pris som köparen sätter före auktionen och som, ifall det uppnås vid auktionen, leder till ett avtal med den anbudsgivare som gett det bästa anbudet.

Övervakningen av processen samt tekniska omständigheter

Med tanke på tekniska problemsituationer ska köparen tillhandahålla teknisk support medan den elektroniska auktionen pågår.

Köparen ska genom företagsinterna tillvägagångssätt säkerställa förfaringssättets korrekthet samt övervakningsmekanismerna. De ska beskrivas i villkoren för den elektroniska auktionen. Den elektroniska auktionens förlopp ska på begäran kunna verifieras i efterhand.

Villkoren för den elektroniska auktionen ska innehålla en beskrivning av den informationssäkerhet som tillämpas i förfaringssättets auktionsfas samt en beskrivning av säkerhetskopieringen.

Köparens möjlighet att påverka den elektroniska auktionens förlopp ska förhindras med tekniska metoder.

Sekretess och immateriella rättigheter

Vid en elektronisk auktion ska det vara möjligt för anbudsgivaren att ange att vissa uppgifter om hans produkter är konfidentiella. Köparen får inte orättmätigt utnyttja information som han fått kännedom om under konkurrensutsättningen, oavsett vilken typ av information det är fråga om.

Köparen ska förbinda sig att hemlighålla det material och de uppgifter som han fått från anbudsgivaren och som angetts som konfidentiella eller bör förstås som konfidentiella, samt att inte utnyttja dem för något annat ändamål än vad som anges i avtalet.

Köparen ska förbinda sig att respektera anbudsgivarnas immateriella rättigheter. Vidare ska köparen förbinda sig till att inte kränka eller olovligen utnyttja anbudsgivarnas skyddade rättigheter eller affärshemligheter när köparen utvecklar, producerar och levererar sina egna produkter.

Skydd av den svagare avtalsparten samt tillämpandet av nämndens rekommendation 13.12.2019 på elektroniska auktioner

För att förhindra oegentligheter ska det vid behov kunna verifieras i efterhand vilka som deltagit i konkurrensutsättningen, detta för att köparen inte själv ska kunna ge bud i auktionsfasen ("spökbudgivare").

Om det uppstår misstanke om att det vid en elektronisk auktion har förfarits på ett sätt som strider mot villkoren för auktionen ska det vara möjligt att låta en utomstående opartisk sakkunnig, till exempel en varuinspektör, bedöma den tekniska processen.

Tvistlösningsklausulen ska vara skälig.

Nämnden för god affärssed inom livsmedelskedjan har 13.12.2019 gett en rekommendation om skydd av den svagare avtalsparten. Nämnden betonade i sin rekommendation att handeln i egenskap av den större och kunnigare avtalsparten ska se till att den svagare avtalspartens rimliga intressen beaktas på behörigt sätt i avtalen. Nämnden för god affärssed inom livsmedelskedjan betonar att handeln också vid vissa elektroniska auktioner ska beakta skyddet av den svagare avtalsparten. Ovan sagda gäller i tillämpliga delar även exempelvis avtalsförhållanden mellan livsmedelsindustrin och enskilda producenter.

I behandlingen av ärendet har deltagit ordföranden för nämnden för god affärssed inom livsmedelskedjan, professor Veikko Vahtera och medlemmarna vicehäradshövding Risto Airikkala, professor Niklas Bruun, professor Kirsi-Maria Halonen, ingenjör Ilkka Mäkelä, verkställande direktören Hannu Pellinen och juris doktor Kari-Pekka Syrjä.

Veikko Vahtera
ordförande

Paula Paloranta
sekreterare